

דעות אחרונות

27.2.2012

דניאל פרידמן •
בחירת מבקר המדינה

מנס המשפט למסדרונות הכנסת

לפני ימים אחדים פורסם כי המשנה לנשיאת בית המשפט העליון, השופט אליעזר ריב לין, הודיע שיתמודד על תפקיד מבקר המדינה, וכן פורטו שמותיהם של מספר חברי כנסת התומכים בו. מנגד דווח על כך שראש הממשלה תומך במועמדותו של שופט בית המשפט המחוזי יוסף שפירא לתפקיד זה. אינני יודע מה מידת הדיוק של כל המידע הזה, אולם אין ספק שהוא מעורר שא לות לא קלות.

תקדים להתמודדות של שופט בית המשפט העליון בכנסת, הזכור לאו דווקא לטובה, הוא זה של השופט מנחם אלון, שמונה לבית המשפט העליון בשנת 1977. בשנת 1983, בת קופת כהונתו של מנחם בגין בראשות הממשלה, ניא את אלון להצגת מועמדותו למשרת נשיא המדינה. בהתמודדות נתמך אלון על ידי הימין. המועמד האחר היה חיים הרצוג, איש מפ לגת העבודה. בהצבעה זכה כידוע הרצוג, בהפרש לא גדול. לאחר מכן המשיך אלון בתפקידו בבית המשפט העליון. המק רה עורר שאלות לא קלות. הנסיבות המקלות היו שאותם ימים היו עדיין ימי טרום המהפכה המשפטית. בית המשפט העליון לא היה מעורב בצורה כה עמוקה בשאלות פוליטיות, כשם שלא עסק אז בכיטול חוקים של הכנסת.

לבחירת המבקר נלווה בוודאי "לובי", כלומר: ניסיון שכנוע של הח"כים. אך שהמועמד עצמו איננו חייב ליטול חלק פעיל בכך, ימצאו בוודאי תומכים שיעשו זאת עבורו

מטבע הדברים ששופטים יידרשו להחיל על עצמם קריי טרייונים שהם מחילים על זולתם. לפיכך נראה שהשאלה אם שופט בית משפט עליון יכול להציג מועמדות, או אף להסכים להצגת מועמדותו, בשעה שהוא עדיין שופט מכהן (כמו גם השאלה אם יש מקום לתקופת צינון למשרות מסוימות), היא שאלה שראוי שמערכת המשפט תתייחס אליה. דרך אפשרית היא לקבל את חוות דעתה של ועדת האתיקה, שהוקמה מכוח כללי האתיקה לשופטים, וראוי שחוות דעת זו תפורסם. במובן מסוים מתעוררת השאלה גם לגבי השופט המחור יוסף שפירא, שלגביו אינני יודע אפילו אם נתן את הסכמ תו למועמדות. אלא שבמקרה של שופט מחוזי הסוגיה פחות בעייתית, נוכח העובדה שבית המשפט המחוזי מעורב הרבה פחות מבית המשפט העליון בשאלות פוליטיות. ■

© כל הזכויות שמורות לידיעות אחרונות בע"מ

אין להעתיק, להפיץ, לשכפל, לצלם, לתרגם, לאחסן במאגרי מידע, לשרר בדרך כלשהי (בכתב, בדפוס או במדיה אחרת) - ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר - חלק כלשהו של העיתון (לרבות טקסט, איורים, צילומים, תמונות, מפות, גרפיקה) הן בגרסה טקסטואלית והן בדפים מעוצבים, לרבות באמצעות הקלטה והקלדה, ללא אישור מפורש בכתב מהמוציאה לאור, ידיעות אחרונות בע"מ

עניינו של השופט ריבלין הוא יותר בעייתי. אמנם נותר לו חודשי כהונה ספורים בלבד, ומדובר בכהונה לאחר פרי שתו מבית המשפט העליון, ובכל זאת הוא עדיין שופט מכהן. יתר על כן, כיום בעקבות המהפכה המשפטית יש לבית המ שפט העליון מעורבות עמוקה בשאלות פוליטיות ובנושאים הנדונים בכנסת. זה לא מכבר ניתן פסק דין המבטל את חוק טל (למעשה לא היה זה כיטול, אלא איסור הארכת תוקפו). ריב לין עצמו היה אחד משופטי ההרכב. כעת יידרשו חברי הכנסת להצביע על מועמדותו לתפקיד מבקר המדינה, שהוא אמנם תפקיד מקצועי ולא פוליטי, אולם ההתמודדות על התפקיד היא פוליטית, והתוצאה נקבעת בהצבעתם של חברי הכנסת. לכך נלווה בוודאי מה שמכונה "לובי", כלומר: ניסיון שכנוע של חברי הכנסת להצביע עבור מועמד זה או אחר. אף שהמו עמד עצמו איננו חייב ליטול חלק פעיל בכך, ימצאו בוודאי תומכים שיעשו זאת עבורו.

מאז ההתמודדות של מנחם אלון וכינו לפריחת שלטון החוק בתחומים רבים ומגוונים. כך, למשל, מועמדות למינוי לתפקיד ציבורי עשויה להיבחן בבג"ץ על רקע מגוון שאלות, לרבות התנהגותו של המועמד בעבר. אפילו התבטאויות בלתי נאותות של המועמד הפכו חלק מ"שלטון החוק", והן עשויות לשמש עילה לעתירה לבג"ץ כנגדו. כל זה לא היה בימיו של השופט אלון.